

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՎ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱԲԸ

Հունիսի 24-ին Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի նախագահությամբ, Կեղի ունեցավ ընդհանուր միաբանական եռօրյա հավաք՝ «Եկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ» խորագրով՝ նվիրված Մ. Էջմիածնի Մայր Տաճարի օծման 1700-ամյակին, որին մասնակցեցին Հայաստանյան և Ափյուռքի թեմերից ժամանած շուրջ 65 միաբան հոգևորականներ՝ ծայրագույն վարդապետներ, վարդապետներ ու արեղաներ: Ժողովական հայրերի համար սա մի առիթ էր՝ նորոգելու իրենց ուխտը 1700-ամյա Մայր Տաճարի Իջման Սուրբ Սեղանի առջև, միմյանցով գորհալու, միաբանակից եղբայրների հետ քննարկելու հովվական-եկեղեցական առաքելությունն առավել արդյունավետ դարձնելու միջոցներն ու հեռանկարները, ինչպես նաև խորհրդածելու այսօր մեր Եկեղեցու առջև ծառացած մարտահրավերների և դրանց դիմագրավելու առավել ճիշդ մոտեցումների մասին:

Պետք է ասել, որ 1988 թ. ի վեր սա նման երրորդ ընդհանուր միաբանական համագումարն է, որն էլ սկսվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի օրհնության խոսքով.

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԽՈՍՔԸ

ԱՍՎԱԾ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Միեկի միաբանակից եղբայրներ,

Հայրապետական Մեր օրհնությունն ու գնահատանքն ենք բերում ձեզ առեն-
քիդ, որ ընդառաջ Մեր հրավերին, եկել եք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին՝ ձեր
մասնակցությունը բերելու միաբանական մեր հավաքին, որը գումարվում է Մայր
Տաճարի 1700-ամյակի հորեյականական փառում, Միածնակառույց մեր Սրբօրա-
նի խորհրդի ներքո: Մեր մասնավոր գնահատանքն ենք բերում հոգեշնորհ Տ.
Նարեկ վարդապետ Պերպեղյանին՝ հավաքի կազմակերպական աշխատանքնե-
րը նախանձախնդրորեն հոգալու համար:

Մեր խոսքն այսօր կուգենք սկսել այն պարզամով, որը երանաշնորհ մեր Հայ-
րապետները շարունակ ուղղել են Մայր Աթոռի միաբանությանն ու ողջ ժողո-
վրդին: Վարսահաբար, յուրաքանչյուր Հայրապետի սրտի անկեղծ փափագն է

ենցում իբրև պարզաւ, կոչելով սիրելի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը՝ մեր հավարքի նվիրական սուրբ կենտրոնը, սիրելի այն սիրով, որ ծնւում է Սուրբ Էջմիածնի առաքելության հանդեպ մեր հավարից, սիրելի այնպիսի սիրով, որը դառնաւ Մայր Աթոռի բարեգարդումի և պայծառության գործ:

Մենք ենք այսօր կրում պատիվն ու պարասխանարվությունը՝ իրականացնելու մեր Եկեղեցու առաքելությունը, և թե որքան նախանձախնդրություն, որքան նվիրում ու սեր մենք կենդանեմք մեր ծառայության մեջ, դրանով պայմանավորված կլինի հաջողությունը մեր առաքելության: Այսօր, երբ մեր ժողովուրդը վերջապէս իր քայլերն է ուղղում դեպի Եկեղեցի, ակնկալություններ ունի մեր Եկեղեցոց ու եկեղեցականից, որպէսզի ճիշդ ընթացքով առաջնորդեն իրենց քայլերը դեպի Աստուծո: Պահն այս իմաստով կարևոր ու վճռական է:

Գնահատանքով պիտի արձանագրենք, որ իրապէս տեսնում ենք նվիրյալ ծառայությունն ու գործունեությունը մեր եկեղեցականաց, և հավարում ենք, որ ավելին կարող ենք իրագործել՝ մեր Եկեղեցու շուրջ մեր ժողովրդին համախմբւած պահելու, հավարարիւմ պահելու մեր հայրերի սրբազան հավարքին և մեր հոգևոր ժառանգությանը:

Զարոգության ընդարձակմամբ ժողովրդի մեջ և մեր ու մեր ժողովրդի աղոթական կյանքի զորացումով պիտի կարողանանք լրացնել հոգևոր կյանքում այսօր առկա բացերը, որոնք տեղ են թողնում օրաքարանուր գաղափարների ու օրաքար ճանապարհների համար: Պիտի ջանանք, որ մեր ժողովուրդն ավելի լիարժեք ճանաչի մեր Եկեղեցին ու հաղորդ դառնա մեր հոգևոր արժեքներին, և այս ճանապարհին նախ և առաջ մեր հավարը՝ իբրև քրիստոնյա անձեր ու եկեղեցականներ, մեր հոգևոր զգացումն է, որ պիտի կարողանանք փոխանցել մեր ժողովրդին:

Վերստին ուզում ենք հաստատել այն գնահատելի ծառայությունը, որն իրականացնում են մեր հոգևոր հայրերը Հայաստանում և Սփյուռքում, և որի արդյունքում մենք տեսնում ենք եկեղեցական մեր կյանքի օրավուր զորացումը: Սակայն, անշուշտ, բոլորս էլ ավելի ենք ձգտում, և ավելին է նաև պահանջվում, քանզի, գիտեք, ժամանակը չի սպասում արդի կյանքի ընթացքների մեջ, ներկա հրամայականների առջև:

Մենք հավարում ենք, որ միաբանական մեր այս հավաքն իր առջև դրված խնդիրներով, իր քննարկելիք հարցերով հոգևոր մեր կյանքի զորացման նոր հանգրվան պիտի դառնա: Մանաւանդ, կուզենայինք և առաջարկում ենք, որ միաբանական հավաքների քննարկումները՝ իբրև հոգևոր թեմաներով միաժամներ, իբրև եկեղեցականաց պարասխաններ այսօր բարձրացող հարցերի, հրապարակվեն առանձին տարեգրքով: Պարբերական նման հրապարակությունները, ուր զեպեղված կլինեն մեր միաբանների՝ հողովածները, ուսումնասիրությունները, ներկա ժամանակի զանազան խնդիրների առնչությամբ՝ հասարակական, սոցիալական, քաղաքական, տնտեսական և այլն, կրոնական հայե-

საქართველოს სოფლის-კლერის წარმომადგენლები სტალინის სასახლის წინ

ՄԻԱԲԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱԹԻ ԸՆԹԱՑՈՒՆ

ցակերտերը, պիտի ընդլայնեն մեր Եկեղեցու քարոզչական գործունեության դաշտը:

Վերստին Մեր ուրախությունն ենք հայրենում միաբանական մեր հավաքի առնչությամբ և Մեր օրհնությունն ու բարենադրանքն ենք բերում ամենքիդ՝ հայցելով Բարձրյալի հովանավոր Աջի զորակցությունը մեզ բոլորիս մեր կոչման մեջ ու առաքելության ճանապարհին:

Թող Տերն Իր բարի հայացքը միշտ պահի մեր Եկեղեցու, նրա սպասավորների ու բարեպաշտ մեր ժողովրդի վրա: Ամեն:

Նորին Սրբության օրհնության խոսքից հետո ժողովի բացումը կատարեց երիցագույն վարդապետ և հավաքի ընդհանուր արենապետ Նարեկ վրդ. Պարոնյանը, որն էլ ներկայացրեց ժողովի ընդհանուր օրակարգը: Այս արենապետ ընտրվեց նաև Զարիկ վրդ Ավետիքյանը, իսկ արենադպիրներ՝ Տ. Վազգեն աբղ. Նանյանը և Գարեգին աբղ. Հարությունյանը: Այնուհետև Նոգեշնորի Նարեկ վարդապետը հանդես եկավ բանախոսությամբ՝ «Եկայք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ» բնաբանով:

Բանախոսությունից հետո Կենդի ունեցան քննարկումներ, որոնց ընթացքում ներկա ժողովականներն իրենց հուզող հարցերն ուղղեցին բանախոսին, ինչպես նաև ներկայացվեցին նյութի շուրջ անձնական կարծիքներ և մտայնություններ, որոնք ևս քննարկման առարկա դարձան, որով և ավարտվեց օրվա առաջին նիստը:

Ընդմիջումից հետո համագումարը շարունակեց իր աշխատանքը, որի ընթացքում ժողովականներն ունկնդրեցին Տ. Զարիկ վրդ. Ավետիքյանի «Եկայք առ իս» (Մատթ. ԻԵ 30) բնաբանով զեկուցումը, որից հետո միաբան հայրերը բաժանվեցին վեց փարբեր խմբերի, որոնցից յուրաքանչյուրին առաջադրվել էին փարբեր հարցեր, ինչպես, օրինակ՝ ինչպե՞ս և ինչո՞ւ հետևել Քրիստոսին, ի՞նչ է պահանջում Քրիստոս ինձանից այսօր, ինչո՞ւ և ինչպե՞ս եմ Աստծո կողմից ընտրված, ո՞վ է Քրիստոս հոգևորականի կյանքի մեջ, ինչո՞ւ ոչխարը չի հետևում հովվին և նմանափայ այլ հարցադրումներ, որոնց ամեն խումբ փորձեց պատասխանել՝ համաձայն միաբաններից յուրաքանչյուրի անձնական փորձառության:

Այս ժողովականները մեկտեղվեցին միասնաբար քննարկելու և ներկայացնելու յուրաքանչյուր խմբի պատասխանները: Իսկ վերջում միասնաբար որոշեցին կիրակի օրը, հուլիսի 27-ին, Հիսուս Քրիստոսի Պայծառակերպության փոխին, մեկնելու Գեղարքունյաց թեմ, ուր բաժանվեցին առանձին խմբերի, այցելելու թեմի շուրջ 30 համայնքներ և իրենց պարզամտ ու օրհնությունը բաշխելու հավաքացյալ ժողովրդին:

Հաջորդ օրը, հուլիսի 25-ին, ժողովականները շարունակեցին իրենց աշխատանքը:

Առաջին նիստի ընթացքում Տ. Զարեհ ծ. վրդ. Պարոնյանը բանախոսեց՝ «Ինչպե՞ս կարելի է «Քրիստոսի Մարմնի շինությունը» գործնական դարձնել թե՛ մեր մեջ և թե՛ մեր հավաքացյալ ժողովրդի համար» թեմայով, և ապա Վազգեն եպս. Միրզախանյանը զեկուցում կարդաց՝ «Նովիանո Ավետարանի «Քաջ հովիվը» և ներկա հովիվ-միաբանը. նմանություններ և փոքրերություններ» թեմայով, որոնք և դարձան օրվա քննարկման նյութը:

Առանձին քննարկումների ընթացքում միաբան հայրերն անդրադարձան քրիստոնեության առջև ծառացած ներկայիս մարտահրավերներին, հովվական աշխատանքում ունեցած

դժվարություններին ու դրանք հաղթահարելու միջոցներին: Արժարժվեցին ազգային ինքնության, ընդամենի ու քրիստոնեական արժեքների պահպանմանը վերաբերող հարցեր:

Հավարտ օրվա երկրորդ նիստի միաբան հայրերը մեկնեցին Երևանի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր եկեղեցի, ուր մասնակցեցին երեկոյան ժամերգության:

Հուլիսի 26-ին տեղի ունեցան եռօրյա միաբանական հավաքի վերջին երկու նիստերը:

Օրվա առաջին նիստի բանախոսն էր Ս. Արմաշ արեղա Նալբանդյանը՝ «12 առաքյալների առաքելությունը և մեր նպատակի իրականացումը» թեմայով: Վերջինիս շուրջ ծավալվեցին քննարկումներ, ապա ամփոփվեցին համագումարի արդյունքները:

Եզրափակիչ նիստը նախագահեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը: Նիստին իրենց մասնակցությունն էին բերել նաև Հայաստանի և Սփյուռքի մի շարք թեմակալ առաջնորդներ, որոնք ներկայացրեցին թեմերից ներս կարարվող աշխատանքները, պարասխանեցին միաբան հայրերի հարցերին՝ առնչված եկեղեցական կյանքի կազմակերպման մի շարք խնդիրներին:

Ամենայն Հայոց Հայրապետն այնուհետև իր օրհնության խոսքն ասաց ներկա ժողովականներին, որով և ավարտվեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում տեղի ունեցած եռօրյա միաբանական ժողովը:

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Բ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԽՈՍՔԸ՝

ԱՄՎԱԾ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ

ՄԻԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՎԱԿԵՆ

Միտքի միաբաններ Մայր Աթոռի

Վերստին Մեր ուրախությունն ենք հայտնում, որ ահա մի քանի օր դուր գրվելում էր Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում և միաբանական հավաքի տարրերն նիստերով խմբվեցիք իրարու հետ՝ ձեր հոգևոր մտածումներն ու զգացումները, հովվական կյանքում ձեր անձնական փորձառությունը միմյանց փոխանցելու, նաև՝ խորհելու, թե ինչպես Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանությունը պիտի կարողանա առավել օգտակար ծառայություն բերել մեր Եկեղեցուն ու ժողովրդին:

Մենք պարբերաբար հերաքրքրվեցինք հավաքների ընթացքով, և ընդհանուր առմամբ դրական տպավորություններ ու գնահատականներ փոխանցվեցին Մեզ: Նարեկ Հայր Սուրբն այստեղ ասաց, որ տեղ գրան նաև թերություններ ու անպարեհություններ: Ընդունելով, որ դրանք բխում են մեր կյանքի ներկա իրողություններից, բնական ենք համարում նաև, բայց աստիճանաբար պետք է ձերք ազատվենք նման բացերից, և միաբանական այս հավաքներն ավելի լիարժեք, նպատակային ու արդյունավոր պիտի լինեն, արձագանքող հրապարակախոսականության, հոգևոր մեր կյանքի պահանջներին: Այնուամենայնիվ, ժողովների մասին գոհունակ արտահայտությունները գերակշռող են: Գիտենք և ուրախ ենք, որ միաբանական այս հավաքները ողջունվում են ձեր կողմից, և յուրաքանչ-

յուրդ տեսնում եք օգտակարությունը ևնան համախմբումի Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում՝ ինչպես յուրաքանչյուրիդ համար անձնապես, այնպես և՛ իբրև մեկ ամբողջություն, իբրև՝ միաբանություն:

Եզրափակիչ այս հավաքին Մեր գնահատանքն ենք բերում մեր Եկեղեցու թեմակալ առաջնորդներին և բոլոր Սրբազան Հայրերին, ովքեր ընդառաջ Մեր հրավերին՝ եկել են Մայր Աթոռ և միաբանական հավաքի առիթով ներկայացրեցին ձեզ իրենց թեմական կյանքը, առկա խնդիրներն ու մրահոգությունները, ևսև՝ հաջողություններն ու նոր հեռանկարները, որպեսզի այդ ամենով ապրենք բոլորս:

Այսօր կուգեմ մեկ անգամ ևս հորդոր և կոչ ուղղել ձեզ, որպեսզի մշտապես առաջնորդվեք այն գիտակցությամբ, որ դուք ուր էլ լինեք, ներկայացնում եք Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, որ ձեր ուսերին կրում եք հայ եկեղեցականի՝ Մայր Աթոռի միաբանի պարտիվը, բարի անունն ու համբավը, և որ ձեր ծառայությամբ ու կյանքով կոչված եք պանծացնելու լուսավոր ու նվիրական անունը Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի: Էջմիածնի միաբանի ճանապարհը միշտ պիտի բաց լինի դեպի աշխարհասփյուռ թեմերը մեր Եկեղեցու, դեպի կրթական հասարակությունները քույր Եկեղեցիների, և ամենուր, ամեն կառույց ու հասարակություն, ուր կրա ծառայության կարիքը կա: Ձեր ամեն լավը, ձեր հաջողություններն ուրախացնում են, գոբեպնում ու քաջալերում Մեզ, ձեր առաջնորդներին, Սուրբ Էջմիածնի լույսը առաքացնում մեր ժողովրդի հոգում:

Միևելի միաբաններ. այսօր ուրախ ենք ևսև ձեզ փոխանցել Կ. Պոլսո Սրբազան Պատրիարք Հոր ողջույնները: Ամենապարիվ Տ. Մեսրոպ Պատրիարքի հեյր այսօր առիթն ունեցանք խոսելու, և ցանկանում ենք ծանուցել ձեզ, որ հաջորդ մեր ժողովը հավանաբար կգումարվի իբրև Հայ Եկեղեցու երիտասարդ միաբանության համաժողով: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում կհավաքվեն ոչ միայն Մայր Աթոռի միաբանները, այլև բոլոր երիտասարդ միաբանները՝ միևելս եպիսկոպոսական սարիճան ունեցող:

Կրկին Մեր ուրախությունն ենք բերում այս ժողովի առիթով, որ հնարավորությունն ունեցանք ձեզ տեսնելու, որ հնարավորությունն ունեցանք ձեզ լսելու, ձեր խնդիրներին տեղյակ դառնալու, ձեր իղձերին, ցանկություններին, մրածումներին, ևսև դժգոհություններին և այս հանդիպումների մեջ մեր եղբայրական սերը գորացնելու, մեր միաբանությունը ամրացնելու, մեր առաքելության ճանապարհին կարևոր, առաջնային խնդիրները վեր հանելու և մեր քայլերը ուղղորդելու դեպի այդ կարևորագույն խնդիրների բարվոր լուծմանը:

Թող Աստված հասարարուն պահի Հայաստանայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, շեն՝ Նվիրապելական մեր Աթոռները, պայծառ՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը: Թող Աստված գորացնի ձեզ, որպեսզի Էջմիածնի լույսը ձեր անձերի միջոցով միշտ ճառագի դեպի մեր ժողովուրդը՝ լուսավորելով ու քերմացնելով կրակն կյանքը և Էջմիածնի սիրով շաղախելու կրակն կյանքը: Աստված օգնական մեզ բոլորիս՝ այն նվիրական առաքելության մեջ, որին կոչված ենք:

Շնորհք եւ սէր Աստուծոյ եղիցին ընդ մեզ եւ ընդ ամենեւեւսն: Ամեն:

Երեկոյան համագումարի մասնակիցներն ուլարի մեկնեցին Օշական, ուր մասնակից եղան երեկոյան ժամերգությանը:

Կիրակի, հուլիսի 27-ին, Հիսուս Զրիստոսի Պայծառակերպության փոնին, միաբանները քարոզչական առաքելությամբ մեկնեցին Գեղարքունյաց թեմ: Մարզային իշխանությունների ներկայացուցիչների ուղեկցությամբ միաբան հայրերն առանձին խմբերով այցելեցին թեմի երկու փասնյակից ավելի համայնքներ, հանդիպում ունեցան հավաքացյալների հետ, մասնակից եղան փոնի առիթով կազմակերպված հանդիսություններին:

ԱՐԹՈՒՐ ՄՐԿ. ՆՈՎԱԿԱՆԻՍՅԱՆ